

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO NR. VIII-2043 2, 3, 10, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24, 27¹, 29, 30 IR 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 29, 71, 415, 416, 417, 420, 423, 424, 426, 427, 428, 431, 589, 603, 608, 611 IR 686 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, BAUDŽIAMOJO KODEKSO 68 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 247, 589, 608 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 248¹, 248², 248³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO NR. XIV-598 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(TAP-21-1599(3); TAP-21-1600(3); TAP-21-1601(3); TAP-21-1602(3); TAP-22-142)
(TAIS NR. 21-20592(5)-20594(5); 21-31808(3); 22-1202)**

2022-02-07 Nr. NV-294

Vilnius

1. Projektų rengėjas: Vidaus reikalų ministerija.

2. Projektų tikslas: įgyvendinti Konstitucinio Teismo 2020 m. liepos 24 d. nutarimą, kuriuo Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo nuostatos dėl teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne anksčiau kaip po 10 metų pripažintos prieštaraujančiomis Konstitucijai; tobulinti teisinį reglamentavimą, susijusį su administracinės atsakomybės už saugaus eismo reikalavimų nesilaikymą taikymu; patikslinti ir papildyti nuostatas, tiesiogiai susijusias su Kelių eismo taisyklių reikalavimais ir nustatoma eismo tvarka ir atlikti kitus Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (SEAKĮ), Administracinių nusižengimo kodekso (ANK) ir Baudžiamojo kodekso (BK) nuostatų patikslinimus/pakeitimus.

3. Dabartinė situacija:

- SEAKĮ 24 str. 7 ir 8 dalyse buvo įtvirtinta, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, taip pat asmeniui, iš kurio teisė vairuoti buvo atimta tris kartus, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų; Konstitucinis Teismas konstatavo, kad nustatomas sankcijai prilygstantis draudimas, kuris taikomas kartu su pagal ANK ar BK už tą patį teisės pažeidimą paskirta sankcija (teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu, kurio maksimali trukmė gali būti iki penkerių metų) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai;
- tikslintinos SEAKĮ nuostatos dėl: techninės apžiūros ir techninės ekspertizės tvarkos taikymo taktinėms ir logistinėms transporto priemonėms; lydėjimo specialiosiomis transporto priemonėmis; reikalavimo dėl matomumą gerinančių priemonių (žibinto, liemenės, atšvaito) naudojimo; ribojimo vairuojant užsiimti ne su vairavimu susijusiais veiksmais; transporto priemonių įgytos ir perleistos nuosavybės deklaravimo modelio taikymo; vairuotojo pažymėjimų galiojimo susiejimo su sveikatos tikrinimo reikalavimais ir kt.;
- tikslintinos ANK nuostatos dėl: draudimo vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai; sankcijų asmenims, neturintiems teisės vairuoti; priemonių, kurios ugdytų vairuotojų sąmoningumą, pagarbą kitiems eismo dalyviams ir nepakantumą chuliganiškam ir pavojingam vairavimui; atsakomybės už transporto priemonių vairavimą neturint teisės vairuoti, vairavimą, kai vairuojančiam asmeniui atimta ar sustabdyta teisė vairuoti transporto priemonės, arba transporto priemonių perdavimą tokiems asmenims vairuoti ir kt.;

4. Projektų esmė:

- **Dėl SEAKĮ nuostatų:**

- atsižvelgus į Konstitucinio Teismo nutarimą, siūloma pripažinti netekusiomis galios nuostatas dėl draudimo 10 metų susigražinti teisę vairuoti. Įvertinus galiojusių nuostatų prevencinę įtaką eismo saugumui, taip pat esamą avaringumo situaciją (eismo įvykių skaičius dėl neblaivių vairuotojų kaltės pastaraisiais metais nemažėja), siūloma išlaikyti nuostatą, susijusių su nustatyto draudimo vairuoti transporto priemonės taikymu, nuoseklumą ir šį reguliavimą iš esmės perkelti į ANK bei BK nuostatas;
- nustatyti, kad Karo policija lydi specialiosiomis transporto priemonėmis karines transporto priemonės, taip pat oficialias delegacijas ir (ar) Lietuvos Respublikos oficialius svečius, kurie atvyksta krašto apsaugos ministro ar Lietuvos kariuomenės vado oficialiu kvietimu;
- papildyti nuostata, kad nustatytas specialiųjų transporto priemonių vairuotojų teises ir pareigas turi ne tik ES valstybių narių ir asocijuotų Šengeno valstybių, bet ir NATO valstybių specialiųjų transporto priemonių vairuotojai, kai jie Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ar kitų susitarimų nustatytais atvejais ir tvarka vykdo tarnybines pareigas Lietuvos Respublikos teritorijoje;
- taktinių ir logistinių transporto priemonių ir jų priekabų, kuriose integruotos ginklų ir valdymo sistemos, techninės apžiūras ir technines ekspertizes atlieka Lietuvos kariuomenė SEAKĮ nustatyta tvarka;
- nustatyti, kad transporto priemonės vairavimo metu vairuotojas turi vengti bet kokių su transporto priemonės vairavimu ir jos įrangos valdymu nesusijusių, saugiai vairuoti trukdančių veiksmų. Transporto priemonei judant vairuotojui draudžiama naudotis mobiliojo ryšio priemonėmis, jeigu jomis naudojamosi rankomis;
- neapšviestame kelkraštyje arba važiuojamosios dalies pakraštyje tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui matomumą gerinančios priemonės (žibintas, liemenė, atšvaitas) būtų privalomos ne tik judančiam, bet ir stovinčiam pėsčiajam;
- patikslinama, kad visais atvejais perleidžiama motorinė transporto priemonė privalo turėti galiojantį unikalų transporto priemonės savininko deklaravimo kodą (SDK) nepriklausomai nuo subjekto, kuris tokią transporto priemonę perleidžia, taip pat atsisakoma perteklinės pareigos naujų, anksčiau neregistruotų motorinių transporto priemonių savininkams viešo pasiūlymo įsigyti transporto priemonę metu skelbti SDK;
- vairuotojams nepasitikrinus sveikatos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytu periodiškumu, vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka vairuotojo pažymėjimas būtų skelbiamas negaliojančiu. Pašalinus priežastis, vairuotojo pažymėjimas skelbiamas galiojančiu automatiškai Kelių transporto priemonių vairuotojų registre pažymint vairuotojo pažymėjimo būklę;
- numatyti reikalavimą vairuotojams, kurie vairavo transporto priemonę būdami neblaiviais, baigti vairavimo esant neblaiviam prevencijos programą, jeigu jiems numatytas draudimas vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai. Suteikti įgaliojimus Sveikatos apsaugos ministerijai tvirtinti vairavimo esant neblaiviam prevencijos programą;
- nustatyti, kad Eismo įvykių informacinės sistemos valdytoju būtų Susisiekimo ministerija (vietoj Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos).
- **Dėl ANK nuostatų:**
- padidinti baudos dydį už ANK 415 straipsnio 2 dalyje nurodytus nusižengimus (transporto priemonių, kurios nustatyta tvarka neįregistruotos arba be privalomosios techninės apžiūros, arba turi gedimų, dėl kurių pagal Kelių eismo taisykles draudžiama važiuoti, arba dėl kurių nesumokėti valstybės nustatyti su transporto priemone ar jos dalyvavimu viešajame eisme susiję mokesčiai, arba kurių leidimas dalyvauti viešajame eisme sustabdytas; padangų netinkamas naudojimas; techniškai netvarkingų transporto priemonių vairavimas ir kt.) - siūloma nustatyti baudą nuo 50 iki 100 eurų (galiojanti nuostata – nuo 30 iki 40 eurų);
- numatyti griežtesnę atsakomybę už chuliganišką vairavimą, kai chuliganiškai vairuoja asmuo, jau baustas už analogišką veiką - siūloma ne tik numatyti baudą nuo 600 iki 800 eurų (neturintiems teisės vairuoti transporto priemonės asmenims – nuo 1000 iki 1200 eurų), bet ir privalomai skirti teisės vairuoti

transporto priemonės atėmimą nuo vieno metų šešių mėnesių iki dvejų metų šešių mėnesių bei numatyti galimybę konfiskuoti transporto priemonę;

- už neturinčių teisės vairuoti asmenų padarytus atitinkamus ANK numatytus nusižengimus (Kelių eismo taisyklių pažeidimus, kurie lėmė nežymų sveikatos sutrikdymą ar turto sugadinimą; vairavimą neturint teisės vairuoti ar kai tokia teisė atimta, sustabdyta, ar kai nesilaikoma draudimo vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, arba šie nusižengimai padaryti neblaivaus ar apsvaigusio asmens; pasitraukimą iš eismo įvykio vietos) siūloma asmenims, neturintiems teisės vairuoti, skirti privalomą teisės vairuoti atėmimą;
- nustatyti atsakomybę už transporto priemonių vairavimą nepasitikrinus sveikatos nustatyto periodiškumu ar pasibaigus vairuotojo pažymėjimo galiojimo laikui - nustatyti baudą nuo 30 iki 50 eurų;
- už pakartotinį transporto priemonių vairavimą, kai tai daro neblaivūs arba apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojai, siūloma įtvirtinti adekvačias, teisiškai sureguliuotas poveikio priemones šurkščiai ir sistemingai Kelių eismo taisykles pažeidinėjantiems asmenims - numatyti teisės vairuoti atėmimą nuo 4 iki 7 metų (galiojanti nuostata – nuo 3 iki 5 metų).

• **Dėl BK 68 straipsnio pakeitimo**

- siūloma numatyti galimybę skirti ilgesnį baudžiamojo poveikio priemonės – uždraudimo naudotis specialiąja teise – terminą, kai nusikalstama veika padaroma vairuojant transporto priemonę esant neblaiviam ar apsvaigusiam, t. y., asmeniui teisė vairuoti kelių transporto priemonės gali būti atimama iki septynerių metų, jeigu jam nurodytų nusikalstamų veikų padarymo metu šio kodekso nustatyta tvarka jau buvo atimta teisė vairuoti kelių transporto priemonės dėl vairavimo esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų. Pažymėtina, kad minimalios vienerių metų termino ribos keisti nesiūloma.

5. Derinimas: Įstatymų projektai buvo derinti Aplinkos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Finansų ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Teisingumo ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Specialiųjų tyrimų tarnybai, Vadovybės apsaugos tarnybai, Teisėjų tarybai, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Lietuvos transporto saugos administracijai, Valstybinei mokesčių inspekcijai, Muitinės departamentui, Lietuvos bankų asociacijai, Lietuvos autoverslininkų asociacijai, Lietuvos nacionalinei vežėjų automobiliais asociacijai „Linava“, taip pat VRM valdymo srities įstaigoms.

Projektai svarstyti 2021 m. lapkričio 30 d. tarpinstituciniame pasitarime ir 2021 m. gruodžio 6 d. neformaliame ministrų pasitarime (kuriame nutarta patikslintus projektus aptarti papildomai).

2021 m. gruodžio 17 d. ir 2022 m. sausio 10 d. Vidaus reikalų ministerija organizavo pasitarimus su Teisingumo ministerija dėl Baudžiamojo kodekso projekto, kuris patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pateiktus pasiūlymus ir darbo tvarka suderintas su pastabų rengėjais. Įstatymų projektai patikslinti pagal anksčiau teiktas Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas, taip pat papildomai atliktos korekcijos atsižvelgus į Seime priimtus atitinkamus Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimus, patikslintos Įstatymų įsigaliojimo datos.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės antrinėje išvadoje siūloma tikslinti Projektų aiškinamojo rašto kai kurias nuostatas, kurios grindžiamos Valstybine eismo saugumo programa „Vizija – nulis“ (Vidaus reikalų ministerija patikslins Aiškinamąjį raštą).

6. Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatos neįgyvendinamos.

7. Dalykinio vertinimo išvada: siūloma Projektus pakartotinai svarstyti neformaliame ministrų pasitarime ir, atsižvelgiant į rezultatus, teikti į Vyriausybės posėdį. Vidaus reikalų ministerija turės atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės siūlymą dėl Aiškinamojo rašto tikslinimo.

